Glas zaveznikov

Leto II - Št. 237 — Informacijski dnevnik A. I. S. — Cena 4 lire

TRST, torek 26. marca 1946

UREDNIŠTVO: Via S. Pellico 12 · Telefon št. 93354 in 94443

OGLASI: Cena za milimeter višine (širina ena kolona): trgovski L. 27, mrtvaški L. 56 (osmrtnice L. 100), objave L. 20, finančni in pravni oglasi L. 45. V vsebini lista (tekstni oglasi) L. 45. Davek ni vštet. Plačljivo v naprej. Oglase sprejema izključno: S.P.I., Società per la Pubblicità in Italia, Trst, ul. Silvio Pellico št. 4. tel. 94044. Cena posamezne številke L. 4 (zaostale L. 8). Rokopisov ne vračamo.

ZA IZBOLJŠANJE ODNOŠAJEV IN UTRDITEV MIRU

PRED SESTANKOM TREH?

Otvoritveno zasedanje Varnostnega sveta

WASHINGTON, 26. marca. — V krogih organizacije Združenih narodov krožijo razne vesti. Neka radijska oddaja je javila, da je poslal predsednik Truman generalisimu Stalinu osebno pismo, ki ga bo izročil novi ameriški veleposlanik v Moskvi general Smith; pismo vsebuje vabilo Stalinu, naj sodeluje pri ohranitvi svetovnega miru.

Neka druga radijska vest javlja, da se bo 25. aprila Molotov sestal z Byrnesom, ter da bo sovjetski veleposlanik Gromiko pri Varnostnem svetu protestiral proti zadrževanju ameriških čet v Egiptu in na Islandu. Byrnes je iz Washingtona prispel v New York; novinarjem pa na stavljena vprašanja ni hotel odgovoriti.

Osebni pomočnik ameriškega zunanjega ministra Byrnesa Michael McDermott je včeraj na tiskovni konferenci odgovoril na neko vprašanje, da mu ni znan nikak načrt sestanka med Molotovom, Bevinom in Byrnesom, ki naj bi bil koncem aprila v Londonu.

V britanski spodnji zbornici je neodvisni poslanec in znani novinar Vernon Bartlett vprašal ministrskega predsednika Attleeja, ali se mu zdi priporočljiv njegov obisk v Moskvi, da bi tako z odkritimi razgovori s Stalinom našli način, kako spraviti v sklad sovjetsko zaskrbljenost zaradi varnosti in interese Velike Britanije. Attlee je odgovoril: «Pripravljen sem se poslužiti katerega koli sredstva, ki bi izboljšalo odnošaje med velesilami. Ker pa se v New Yorku sestaja Varnostni svet menim, da trenotno ni priporočljivo, stavljati generalisimu predlog, ki je velike važnosti za bodočnost».

Ameriški senator Vandenberg je imel v petek v Grand Rapidsu govor, v katerem je izjavil, da organizacija ZN «ne bi mogla živeti v svoji sedanji obliki, če bi se dve velesili — Sovjetska zveza in Amerika — ločili». Podčrtal je, da med njima ne bi bilo nikoli potrebe po vojni, če bi v zunanji politiki Washingtona in Moskve prevladal skupni smisel in realizem.

Vandenberg je nadalje izjavil, da bi lahko živeli v edinosti, če se bodo Združene države vedno izrazile tako jasno, kot se izraža Sovjetska zveza; če bodo Združene države vedno z isto mocjo zasledovale svoje smotre in ideale; če bomo opustili žalostno pretvarjanje, ki ga vzpodbujajo simpatizerji Sovjetske zveze, češ da spravljamo v nevarnost mir; če bomo svoje mišljenje izražali enako odločno kot Sovjeti in če bomo prevzeli moralno vodstvo, ki se nam je prevečkrat izmuznilo.

Vandenberg je opomnil, da so Združene države, Sovjetska zveza in Velika Britanija obljubile Poljski in drugim državam svobodne in tajne volitve na osnovi splošnega glasovanja. Dejal je: «Zahtevati moramo takojšnja in resna zagotovila, da bodo obveze, ki so bile sprejete v Jalti in Potsdamu v korist svobodnih volitev, resnično izpolnjene. Slišal se bo mogočni glas Amerike, da ne bo kršena svetost mednarodnih pogodb, pri katerih smo soudeleženi. Če to ne bi pomagalo, bomo morali natančno pregledati in zbrati dejstva, sestaviti obtožbo, če bodo dejstva to opravičevala in jo predložiti z zahtevo po razsodbi Združenim narodom; razsodbo naj poda ves svet, kot mu narekuje vest».

Pozdrav Amerike

NEW YORK, 26. marca. — *Ameriški zunanji minister James Byrnes je izrekel včeraj zvečer dobrodošlico Varnostnemu svetu organizacije Združenih narodov na ameriških tleh: Dejal je:*

«Predsednik Združenih držav šav mi je naročil, naj vam preči tam naslednjo poslanico:

V imenu ljudstva Združenih držav izrekam dobrodošlico članom Varnostnega sveta, glavnemu tajniku organizacije ZN in njihovim državam. Zelo smo počaščeni, da so Združeni narodi izbrali kraj v naši državi za svoj sedež. Storili bomo vse, da se boste počutili kot v svoji hiši. Ne more pa biti sedeža Združenih narodov, če Združeni narodi ne bodo ostali resnično združeni in ne bodo še nadalje sodelovali, kot so se skupaj bojevali za mir in svobodo. Ljudstvo Združenih držav vam ne želi samo uspeha pri vaših namenih, marveč vam zagotavlja svoje polno sodelovanje tako, da bodo imeli Združeni narodi moč in možnost ohraniti mir in svobodo na svetu, na katerem so narodi odvisni drug od drugega».

Byrnes je nadaljeval: «Prepričan sem, da se bosta guverner države New York in župan tega mesta pridružila predsedniku Trumanu ter meni pri dobrodošlici v naši državi in vašem začasnem sedežu v New Yorku».

Byrnes je spomnil, da se je prea približno 160 leti združilo 13 držav, ki so postale Združene države Amerike, kar je predstavljalo nov poizkus, v katerega trajnost so mnogi dvomili. Zveza pa se je kljub temnim dnevom preizkušnje obnesla. Izrazil je upanje, da se bodo Združeni narodi vedno bolj krepili in premagali vse krize.

«Statut OZN ne potruje starih predpravic in ne izključuje načela razvoja. Vsekakor pa nalaga vsem narodom, velikim in majhnim, naj se vzdržijo uporabe sile ali groženj s silo, razen za obrambo zakona. Narodi in posamezniki bi si morali prizadevati, da bi rešili svoja nesoglasja tako, da se ta ne bi spremenila v prepire. Noben narod pa nima pravice, da bi bil sam sodnik. Če sporov ne morejo urediti s prijateljskimi pogajanji, jih je treba predložiti Varnostnemu svetu. Zaradi tega mora biti Varnostni svet pripravljen, da lahko v vsakem trenotku poseže vmes.

Če je organizaciji ZN namenjen obstoj, ne sme biti za nobeno državo razloga ali potrebe, da si sama lasti pravico. Varnostni svet ima največjo odgovornost za ohranitev miru in varnosti. Gotovo se bo znašel pred vprašanji, ki so v preteklosti tirala narode v vojno.

Vprašanj, od katerih zavisi mir na svetu, ne smemo obravnavati kot vprašanja časti, o katerih ne bi bilo mogoče razpravljati. Vprašanj časti med posamezniki ne rešujemo več z dvobojem. Vprašanja časti med narodi ne moremo več prepustiti bojnemu izidu».

Byrnes je končno označil ustanovno listino kot «pot k miru» in zaključil: «Pot k miru je pot, po kateri želijo hoditi narodi sveta. Poklicani smo, da izpolnimo nalogo, ki so nam jo zaupali. Ne smemo in ne moremo jih zapustiti».

Predsednik sveta dr. Tai Či je naznanil, da prelaga sejo na 18. uro današnjega dne. Odgovoril je tudi na dobrodošlico.

IZJAVE MCNEILA

London, 26. marca

Podtajnik za zunanje zadeve McNeille je včeraj izjavil v spodnji zbornici, da zunanji minister Bevin obžaluje gonjo, ki jo proti Veliki Britaniji vodita sovjetski tisk in radio. Dejal je: «Način in namen sovjetske propagande je težko spraviti v sklad z duhom anglo-sovjetske pogodbe o zavezništvu, sodelovanju in medsebojni pomoči, ki smo jo sklenili leta 1942. «Dodal je, da vlada ne bo opustila nobenega sredstva, da odstrani nesporazume in pojasni sovjetskemu narodu ter vladi svojo vladno politiko. To izjavo je podal v odgovor na vprašanje laburističnega poslanca Greya, ki je vprašal, ali minister ne bi opozoril sovjetske vlade na dejstvo, da krivica, ki so jo zdaj storili Veliki Britaniji, in napačno tolmačenje njene zunanje politike s strani Sovjetske zveze nista v skladu z duhom anglo-sovjetske prijateljske pogodbe.

McNeil je tudi izjavil, da se je zunanji minister odločil, da bo poslal nekaj članov britanskega parlamenta na obisk v Perzijo. Na zahtevo konservativca Suttinga, da bi posebno v severni Perziji zagotovili odposlanstvu svobodno kretanje, je McNeil odgovoril: «Čudil bi se, če bi članom te zbornice neutemeljeno ovirali kretanje; mislim pa, da je bolje, če počakamo na odgovor odposlanstva. «Na opazko nekega laburista, da to ne bi vzbudilo dvoma o vmešavanju v notranje zadeve tuje države, je McNeil izjavil: «Če bo perzijska vlada ugovarjala, bomo to upoštevali; čudil bi se pa, če bi se to zgodilo».

V odposlanstvo so izbrali laburista Michaela Foota in konservativca A. H. Heada, ki sta včeraj odpotovala v Teheran. General Head je pred odhodom izjavil: «Imamo dovoljenje, da izvedemo na sovjetskem področju svojo nalogo tako, da bomo točno ugotovili, kaj se tam dogaja».

NOVA FRANCOSKA NOTA

Pariz, 26. marca

Francoski zunanji minister Georges Bidault je včeraj zvečer izročil britanskemu in ameriškemu veleposlaniku v Parizu novo francosko noto o španskem vprašanju.

HARRIMAN - NOVI AMERIŠKI POSLANIK V LONDONU

Washington, 26. marca

«INS» poroča, da je predsednik Truman v soboto objavil odstop veleposlanika Združenih držav v Veliki Britaniji John G. Winanta.

Winanta bo nasledil bivši veleposlanik v Sovjetski zvezi Averell W. Harriman.

BBC V RUŠČINI

London, 26. marca

BBC je pričela v nedeljo z oddajami v ruščini za sovjetske poslušalce.

«Med vojno — je dejal napovedovalec pred čitanjem poročil — je London vedno razširjal resnico, pa najsi je bila dobra ali slaba. Po koncu vojne bo BBC nadalje izpolnjeval svoje dolžnosti. Londonska radijska postaja mora sodelovati pri delu za ostvaritev miru».

PREOSNOVA OZNE

London, 26. marca

Jugoslovenski notranji minister general Rankovič je izjavil, da bodo preosnovali jugoslovansko tajno policijo, ki je znana pod imenom OZNA. Prešla bo izpod ministrstva za narodno obrambo pod notranje ministrstvo.

«Ta preosnova — je izjavil general — predstavlja nadaljnji korak za konsolidacijo jugoslovanskega notranjega vprašanja».

PROTEST DOPISNIKOV

London, 26. marca

Združenje tujih dopisnikov v Budimpešti je v petek pri madžarskem ministrskem predsedniku Ferenzu Nagyju protestiralo proti določbam novega zakonskega načrta, ki bi po mnenju zgoraj omenjenega združenja omejil svobodo tiska na Madžarskem.

Zakonski načrt ima kot zločin objavo resničnih in neresničnih novic, ki bi v tujini omalovaževale demokratsko ustavo republike ali kvarile ugled države.

Tiskovna konferenca maršala Tita v Pragi

Podrobnosti o slovaški zaroti

PRAGA, 26. marca. — Na tiskovni konferenci, ki jo je imel maršal Tito, ob priliki svojega obiska v Pragi v soboto zvečer, je v zvezi z nedavnimi Stalinovimi izjavami zastopniku «Associated Pressa» izjavil, da mora imeti Jugoslavija zaupanje v organizacijo, katere članica je skupaj s Sovjetsko zvezo tudi ona, in da upa, da bo organizacija Združenih narodov uspela pri svoji nalogi,

O prerodu jugoslovanskega gospodarstva je Tito izjavil, da bodoči pridelek obeta, da bo konec kritičnega položaja jugoslovanske prehrane. O grško-jugoslovanskih vprašanjih je maršal izjavil: Odnošaji med obema vladama so znosni, naravno pa je, da so simpatije Jugoslavije na strani grškega naroda.» O sklenjenih pogodbah je izjavil: «Te pogodbe so navadni dvostranski sporazumi in nimajo namena ustvariti češko-poljsko-jugoslovanskega bloka. Nimamo namena ustvariti slovanskega bloka, da bi nasprotovali drugim blokom. Naš edini namen je okrepitev miru na tem predelu sveta. Tito je nadalje izjavil, da je bil on sam pobudnik pogodbe s Poljsko, v primeru Češkoslovaške pa iniciativa skupna.

Maršal Tito je v soboto podelil visoka jugoslovanska odlikovanja nekaterim članom Češkoslovaške vojske in partizanskih oddelkov. Odlikovanja so dobili general Svoboda-red narodnega heroja, general Beček, general Ferjančik in drugi.

Predsednik Beneš je v soboto izjavil, da bodo v kratkem prve češkoslovaške volitve. Dodal je, da bo potekala volilna kampanja na reden in miren način; zagotovil je, da bo med volilno kampanjo odstranil vsako debato z ozirom na odnošaje med Sovjetsko zvezo in Češkoslovaško.

Neki poročevalec obveščevalne službe češkoslovaškega notranjega ministrstva je podal včeraj tisku nekatere podrobnosti o zaroti, ki jo je, kot domnevajo, na Slovaškem zasnoval bivši jezuit, profesor Tomislav Kolakovič, ki je hrvatskega porekla.

Kolakovič, je izjavil poročevalec, je prispel v Prago l. 1943, kamor so ga poslali iz Vatikana zaradi obveščevanja. V Pragi je imel predavanja proti socializmu in pripravljal tajno katoliško stranko «proti rdeči vojski in sedanji vladi».

V mesecu novembru ali decembru 1945, pravi nadalje poročevalec, je Kolakovič odšel v Rim, in se vrnil spet na Češkoslovaško, kjer je ponovno navezal stike s člani razpuščene Hlinkove stranke in z mnogimi visokimi češkimi funkcionarji. Sedež svojega delovanja je imel zlasti v Bratislavi.

Danes so pričali v Pragi pred sodiščem za vojne zločince razpravo proti bivšemu načelnik nemške policije v Češki in Moravski, Karlu Hermanu Francku.

Obtožili so ga sokrivde pri množičnih pokoljih in požigih v Lidicah.

Beograjska radijska postaja javlja, da je tisočglava množica včeraj dopolne na železniški postaji v Beogradu pozdravila vrnitev marsala Tita iz Poljske in Češkoslovaške.

ZAPISKI

RADIJSKE ODDAJE ZA SOVJETSKO ZVEZO

Velika Britanija se je zdaj po zgledu Združenih držav odločila, da vpelje kratkovalovne radijske oddaje v ruščini za narode Sovjetske zveze. V kratkem bo londonska radijska postaja začela oddajati tri polurne ruske oddaje na dan.

Namen te novosti je jasen: poizkusiti in vpeljati razlaganje britanskih in ameriških pogledov na svetovne dogodke, kar je bistvene važnosti za dobre odnošaje med velikimi državami. Lahko smo gotovi, da bo Velika Britanija povedala svoje stališče v smislu najboljših izročil londonske radijske postaje, to je s tisto poštenostjo, ki jo skoraj vsi narodi sveta že poznajo. Uradno poročilo pravi, da niso zaprosili za sovjetski pristanek, toda ni verjetno, da bi se pojavili nespametni ugovori. Moskovske radijske oddaje v angleščini, ki so namenjene Veliki Britaniji in Združenim državam, so že dolgo časa koristen del programa sovjetskih radijskih oddaj. Zato je tudi primerno, da bodo odslej Rusi dobili podobno radijsko službo.

Med vojno je sovjetska vlada Rusom prepovedala poslušati sovražne radijske oddaje. Zaplenila je tudi kratkovalovne radijske sprejemnike. Zdaj so jih vrnili lastnikom. Ni znano, koliko Rusov bo lahko poslušalo ruske oddaje britanskega in ameriškega radia, vendar je verjetno, da bo njihovo število veliko.

To ni prvi anglo-ameriški poizkus narediti svobodnejše dostavljanje vesti in pogledov. Pred nekaj meseci je britanski laburistični list «Daily Herald» ponudil moskovski «Pravdi» vsak dan izvesten prostor v svojem listu, v katerem naj bi sovjetski list objavljal kakršne koli svoje vesti. Za izmeno je «Daily Herald» predložil, naj bi «Pravda» njemu odstopila enako veliko prostora. Ameriški list «Philadelphia Ledger» je naredil isto ponudbo. Doslej oba lista še nista dobila odgovora, kar je škoda. Vse, kar pomaga prebivalstvu nekega naroda, da razume težnje prebivalstva v roku, ki je določen po zakonu, predložila lastno kandidatno listo. Enako prošnjo so predložili tudi britanskemu poslaništvu.

Iz Aten poročajo, da je vladal v nedeljo v Grčiji delni mir. Stavka v Kanei in na otoku Kreti, katero je Sophoulis naprtil organizaciji EAM in levičarskim strankam, ki so se odločile za bojkotiranje volitev, je končana. V Atenah so za dan volitev prepovedali ves promet z zasebnimi avtomobili.

Umik iz Mandžurije do konca aprila

Sovjetska nota kitajski vladi

ČUNGKING, 26. marca. V Čungkingu so v soboto javili, da je kitajska vlada sprejela noto sovjetske vlade, po kateri se bodo vse sovjetske čete do konca aprila umaknile iz Mandžurije.

Kitajski zunanji minister dr. Vang Cih Cieh je v soboto izjavil političnemu svetu, da bo Kitajska spoštovala kitajsko-sovjetski sporazum, da pa ne bo več popuščala Sovjetski zvezi.

Kot je znano, sta se Kitajska in Sovjetska zveza na podlagi Kitajsko-sovjetskega sporazuma, katerega sta podpisali avgusta preteklega leta, sporazumeli, da si medseboj nudita vso gospodarsko pomoč v povojni dobi, da prijateljsko sodelujeta ter medsebojno spoštujeta suverenost in ozemeljske pravice.

Na podlagi sporazuma, ki so ga voditelji treh velesil sklenili na sestanku v Moskvi, bi morala Rdeča armada že februarja tega leta zapustiti Mandžurijo.

Včerajšnji «China Times» piše, da predstavlja umik Sovjetov iz Mukdena «prevaro za odvrnitev pozornosti sveta in lokavo potezo za koncentracijo sil na strateških točkah namesto v nekaterih mestih brez važnosti».

List vztraja na močnem odporu proti vladi v Mandžuriji, kjer kitajski komunisti prevzemajo pod svoje nadzorstvo predele, ki so jih izpraznile sovjetske sile in zatrjuje, da morajo nacionalisti streti odpor komunistov.

Komentator moskovske radijske postaje je izjavil v soboto zvečer, da je nastala zakesnitev umika sovjetskih sil iz Mandžurije na zahtevo kitajskih oblasti, ki niso bile v stanu takoj prevzeti nadzorstva v severovzhodnih pokrajinah, obtožil je «kitajski reakcionarni tisk», da je popačil položaj v Mandžuriji.

Zatrdil je, da so kitajski reakcionarji, ki so vedno skušali sejati neslogo med velesile, začeli obrekovalno gonjo proti Sovjetski zvezi, da bi preprečili utrditev odnošajev med obema državama.

Komentator je dodal, da je zakesnila izpraznitev tudi trda zima, da pa sedanje zvišanje temperature pospešuje pokrete.

Dan grške neodvisnosti

Poslanica kralja Jurija

ATENE, 26. marca. — *Grčija je v nedeljo proslavila 125 obletnico «dneva grške neodvisnosti», ko se je država rešila otomanskega jarma.*

Svojemu narodu je poslal poslanico tudi grški kralj Jurij. V njej je z ozirom na bližnje volitve dejal: «Želim, da bi grški narod izrazil svojo suverено voljo na dostojanstven način in v polni zavesti, da so nasilje in skrajna sredstva Grčiji sovražna.»

Kralj je dodal, da «mora biti Grčija pripravljena na težke mednarodne pogoje, ki bodo otežkočili zaščito koristi malih narodov.»

Grški desničarski tisk je obširno objavil kraljevo poslanico, levičarski tisk pa jo ima za monarhistično propagando v korist bližnjega plebiscita o kraljevi vrnitvi v Grčijo.

Nedeljski «New York Times» je v članku o grški neodvisnosti med drugim napisal: «Evropa je težka ranjenka te dobe. Zahodna tradicija je pretresena do svojih temeljev in Grčija je še enkrat pozorišče spopada dveh civilizacij. Ni zgolj slučaj, da se je Grčija kot prva izmed malih narodov uprla sili osi. Ni zgolj slučaj, da je razdvojena zaradi napetosti med strankami, kar je bila le za časa vojne in zaradi prvih volitev, za katere hočeta EAM in Sovjetska zveza, da jih odložijo za dva meseca, začasna vlada in Velika Britanija pa hočeta, da so na določeni datum. Vse to pomeni, da je Grčija mejna črta, kjer si stojita nasproti dva «svetova».

«New York Times» zaključuje, da bo proslava služila tudi za to, da bo spomnila zaveznike, posebno zahodne, na njih dolg do Grčije in na obljube pomoči po končani zmagi.

Isti list javlja, da so desničarskim ekstremistom odklonili dovoljenje za udeležbo pri volitvah.

Komunisti in njihovi pristaši so priredili v Pireju velike demonstracije; levičarski listi še nadalje vztrajajo pri «volivni burki». Zatrjujejo, da je sklep komunistične in sorodnih strank, da se vzdržijo volitev, posledica prepričanja, da bi bile poražene in poniane, dasi so trdile, kakor je izjavil pred Varnostnim svetom tudi Višinski, da pripada velika večina grškega naroda levičarskim strankam.

Bivši grški zunanji minister Sophianopoulos je v nedeljskem govoru, ki ga je imel pred 40.000 pripadniki levičarskih strank v Pireju, izjavil, da pada odgovornost za to, kar ima on za «volivno burko» v Grčiji, na britanskega zunanjega ministra Bevina.

Grška vlada je odbila prošnjo, ki jo je predložila monarhistična organizacija «Chi», da bi volitve preložili za teden dni. Poročja pravi, da bi bila preložitev potrebna zaradi tega, da bi organizacija lahko

POLITIKA POLJSKE

Proti zahodnim blokom

NEW YORK, 26. marca. — Poljski poslanik v Washingtonu in predstavnik Poljske v Varnostnem svetu Lange je v petek izjavil, da bi postala satelit «kake bližnje ali daljnje velesile.»

Dodal je, da je podlaga poljske politike zaključitev vrste pogodb s Sovjetsko zvezo in zahodnimi velesilami in da je Poljska nasprotna ustanovitvi zahodnih blokov, ki bi imeli kot edino posledico izzvati ustvaritev vzhodnih blokov. «Poljska — je nadaljeval Lange — želi obdržati svoje zavezništvo z Veliko Britanijo in podpisati zavezniško pogodbo s Francijo. Poljska vlada misli, da je ohranitev miru odvisna od iskrenega in prijateljskega sodelovanja med velesilami; vlada želi olajšati to sodelovanje n odstraniti Poljsko iz vseh položajev, ki bi jo lahko postavil v središče mednarodnih sporov.

V uradnih krogih notranjega ministrstva v Varšavi govorijo, da zadržanje poljske vlade o pogojih, ki jih bodo nudili vojakom, ki se vračajo iz tujine, ni bilo predmet nobene uradne izjave poljske vlade.

To zadržanje, ki ga je izrazil nedavno v zvezi s svojim govorom minister Bevin, so očrtale v svojih izjavah različne osebnosti poljske vlade. Poleg tega je bilo to zadržanje odobreno na nacin, na katerega so sprejeli v domovini poljske vojake, ki prihajajo iz Francije, Italije in Anglije.

Zunanji minister Velike Britanije Bevin je sprejel veleposlanika poljske republike Strassburgerja, kateremu je izročil besedilo svojega govora v zbornici in podal podrobnosti o svojih razgovorih s poljskimi vojaškimi poveljniki v tujini.

FRANCOSKE ČETE ZAPUŠČAJO LIBANON

Beirut, 26. marca

V soboto zvecer je odpotovala iz Beiruta s francosko letalonosilko «Dixmunde» prva skupina francoskih čet, v kateri je 1200 Senegalcev. S tem se je pričela evakuacija francoskih čet iz Libanona po predhodnem francosko-libanonskem sporazumu, ki so ga pretekli teden dosegli v Parizu.

Po določilih angleško-francoskega sporazuma, ki so ga sklenili v pricetku tega meseca, evakuacije francoskih čet ne bi mogli izvesti pred l. aprilom 1947, ker so Francozi izjavili, da pred tem časom ne morejo zbrati vseh čet in materiala; novi sporazum pa je določil evakuacijo glavnine francoskih čet do konca junija, ostanek pa do konca avgusta tega leta. V Libanonu bo ostala le misija.

HOOVERJEVA MISIJA

Rim, 26. marca

V Rimu se te dni mudi bivši ameriški predsednik in odposlanec predsednika Trumana za preučitev prehranjevalnega položaja Hoover. Med drugim je obiskal in bil sprejet pri papežu, kraljevem namestniku in ministrskem predsedniku De Gasperiju. V nedeljo dopoldne je imel tiskovno konferenco, na kateri je govoril o vprašanju prehrane. V četrtek ga pričakujejo v Varšavi, kjer se bo ustavil tri dni.

Perzijsko vprašanje

Poročajo, da so voditelji delegacij, ki prisostvujejo zasedanju Varnostnega sveta sklenili, da za 24 ur odložijo razpravljanje o sovjetsko-perzijskem sporu.

Ta sporazum, ki ni uradnega značaja, ima namen, da da političnim predstavnikom Združenih narodov v Moskvi in Teheranu možnost, da dobe uradno potrdilo, da se sovjetske čete umikajo iz Perzije.

Ameriško veleposlaništvo v Teheranu je dobilo navodila, da poroča o izpraznjevanju Perzije, o čemer poroča Moskva ter postopnem razvoju položaja, Enaka navodila je dobilo tudi britansko veleposlaništvo.

Poročilo teheranske radijske postaje, ki ga je dala moskovska radijska postaja javlja, da so pričeli s ponovnimi operacijami za popolni umik sovjetskih čet iz Perzije.

Princ Muzaffar Firouz je kot glasnik perzijske vlade izjavil, da je perzijski ministrski predsednik Sultaneh pozdravil sovjetsko odločitev za umik iz Perzije kot «veliko osebno zmago».

Princ Firouz je poleg tega izjavil, da s Sovjetsko zvezo niso podpisali nikakega sporazuma o izpraznitvi. Ta sporazum končno tudi ni potreben, ker je bila sovjetska odločitev v skladu s tristransko pogodbo.

Perzijsko vlado je o sovjetski odločitvi v nedeljo obvestil sovjetski veleposlanik v Teheranu Ivan Sadčikov.

Stevilni britanski dnevniki so z navdušenjem sprejeli sovjetsko obvestilo o umaknitvi sovjetskih čet iz Perzije, vendar imajo komentarji rezerviran ton .

«Daily Sketch» piše: «Če je Sovjetska zveza pristala na to, da umakne čete iz Perzije, ne bo prijatelja teh dveh, ki ne bi z zadovoljstvom sprejel te odločitve. Ostaja pa še velika obveznost Varnostnega sveta, da dobi zadostna pojasnila o dejstvu, da so v Perziji sovjetske čete, ko je določeni rok pogodbe zdaj že potekel».

Nadaljnji konservatvini list «Daily Telegraph» pravi: «Ta novica bo povzročila kup nesoglasij. Pravica in dolžnost Varnostnega sveta je, da zahteva poročilo od obeh strani».

Po poročilu «Daily Telegraph» bi morali narediti Združeni narodi pri tem vprašanju piko; to pa zaradi izgube zaupanja na strani malih narodov. V igri je težko načelo. Pogodbo so kršili; pri tem dejstvu gre za nekaj važnejšega kot je usoda Perzije; gre za bodočnost sveta.

«Daily Mail» pise: «Nepričakovano rešitev položaja, ki se zdi, da bi ga lahko postavili v leto 1938, z vsem strahom pred novo vojno, bodo po vsem svetu sprejeli z olajšanjem. Sovjetska vlada je ukrepala modro in z dobrim namenom. Ni dvoma, da je padla sovjetska odločitev na podlagi mirnega zadržanja Velike Britanije in Združenih držav.» Dnevnik vztraja razen tega na tem, da je treba vprašanje predložiti Varnostnemu svetu.

Petkova poročila iz Teherana pravijo, da se v obmejnem predelu proti Iraku nadaljujejo spopadi med perzijskimi silami in uporniki kurdskimi plemeni. Vodja Kurdov, ki je zdaj na obisku v Teheranu, je izjavil, da so ta plemena zelo nezadovoljna, ker vlada ne prizna narečja, ne plača uradnikov in noče uvesti nekaterih reform. Dodal je, da ni komunist, in da Kurdi ne bodo nikoli pristaši komunizma. Dopisnik lista «News Cronicle» iz Teherana poroča: «Zdi se, da ima upor malo ali nič zveze z dejansko perzijsko krizo».

Včeraj so se v nekem hotelu v New Yorku sestali vojaški, pomorski, in letalski zastopniki petih velesil — Velika Britanija, Združenih držav, Sovjetske zveze, Francije in Kitajske. Preučevali so načrte za ustanovitev svetovne policijske sile.

Razpravljanje je posvečeno številu moštva te sile, h kateri bodo prispevale polovico petere velesile, drugo polovico pa ostali Združeni narodi. Izjavljajo, da bodo o razpravah le malo ali pa sploh ničesar poročali, ker so na londonskem sestanku sklenili, da je potrebno razpravljanje o izdelavi vojaških načrtov držati v strogi tajnosti.

Pomoč Avstriji in Rdeča armada

Renner nasprotuje podonavski zvezi

LONDON, 26. marca. — Po včerajšnjem poročilu BBC je svet ustanove UNRRA včeraj razpravljal o politiki Rdeče armade — «o prehranjevanju in iz krajevnih zalog».

Na konferenci ustanove UNRRA v Atlantic Cyti-ju sta Kanada in Združene države izrekli svoje mnenje o pošiljanju Avstriji, dokler bodo tam sovjetske čete. Ustanova UNRRA je imela v načrtu, da pošlje Avstriji pomoč v vrednosti 70 milij. dolarjev. Ameriška delegacija vztraja in izjavlja, da Združene države toliko časa Avstriji ne bodo pošiljale nadaljnje pomoči, dokler to vprašanje ne bo rešeno.

Prihod prve pošiljke žita, ki ga je nedavno poslala ustanova UNRRA, so v neki dunajski pekarni proslavili z javno slovesnostjo.

Avstrijski predsednik Karl Renner se je v razgovoru, ki ga je danes objavil dunajski list na francoskem nadzorstvenem področju «Welt am Montag» izjavil, proti ideji podonavske zveze.

«Danes mnogo govorijo o tesnih zvezah med Avstrijo in podonavskimi državami ali južno Nemčijo, tako je dejal Renner. Mi smo proti vsemu, v kolikor vidimo v tej politiki nevarnost za nas in Evropo.»

«Razvijali bomo politiko, ki ni utemeljena na zavezništvu, temveč edino le na organizaciji Združenih narodov. Vemo, da pripadnost k organizaciji Združenih narodov nalaga vojaške odgovornosti. Seveda bi želeli, da bi za nas naredili izjemo, toda vsekakor smo pripravljeni izpolniti naše obveznosti».

TOGLIATTI TOŽI

Rim, 26. marca

Togliattijevo tožbo zaradi obrekovanja proti Ettoru Basavu, odgovornemu uredniku «Buon senso», in Sergiju Corezzoli, odgovornemu uredniku «Nuovo senso» iz Reggio Emilije, je vložil Togliattijev branilec odvetnik Mario Pacne.

Tožba se nanaša na poročilo, ki ga je objavil list iz Reggio Emilije ter potem ponatisnil rimski list, po katerem naj bi se Togliatti odpovedal italijanskemu državljanstvu, in sprejel sovjetsko; izrekel naj bi tudi žalitve na račun italijanskega naroda. Palmiro Togliatti je dal največje možnosti dokazovanja. O vprašanju bo odločalo vrhovno kasacijsko sodišče.

NIKAKIH SMRTNIH PRIMEROV

München, 26. marca

Po poročilu, povzetem po statistiki Zavezniške vojaške uprave in nemški zdravstveni ustanovi, ki so ga poslali newyorškemu listu «P. M.» je razvidno, da na Bavarskem ni bilo primerov smrti, ki bi jih povzročila lakota.

Častnik higijenskega oddelka pri vojaški upravi, major Marvin Linick, in prof. Gerhart Weber z zdravstvenega urada občinske uprave sta izjavila, da v Münchenu ni bilo primerov smrti zaradi lakote.

SENZACIONALNI DOGODKI NA GASPARINIJEVI RAZPRAVI

Avtor anonimnega pisma pred sodiščem:

morda bo moral odgovarjati zaradi krive prisege

Nadaljevanje zasliševanja obrambnih prič - Razprava preložena na sredo popoldne

TRST, 26. marca. — O seba, ki je izjavila, da je avtor anonimnega pisma, ki so ga predložili kot dokaz pri Gasparinijevi razpravi, je včeraj prišla pred vrhovno sodišče Zavezniške vojaške uprave in pričala.

Preden je sodni dvor končal včerajšnje zasedanje, je predsednik izjavil, da bodo pričine izjave predložili javnemu tožilcu in če bo potrebno, ga bodo obdolžili krive prisege.

Kmalu potem, ko je predsednik otvoril jutranje zasedanje, so javili, da ga želi videti neka oseba. V dvorano je ostopil mož s kapo v eni in z listom v drugi roki. Prišel je, da bi se odzval pozivu v časnikih, s katerim so povabili avtorja anonimnega pisma, ki so ga poslali v petek skupno s samokresom odvestniku Braunu, ki ga je izročil predsedniku. Mož, ki je vstopil z listom v roki, je nato zapustil dvorano skupno z enim izmed zagovornikov.

Prvi je pričal Carlo Sancin, uradnik pri ILVA, ki je izjavil, da je šel v šolo, kjer je bil njegov otrok. Dejal je, da je videl otroke, ki so jokali in da je slišal, da so klicali svoje matere. Izjavil je nadalje, da je slišal strel.

V odgovor na vprašanja javnega tožilstva, je Sancin izjavil, da ni bil nikdar član fašistične stranke ali drugih političnih strank. Ponovil je predsedniku prejšnjo izjavo, da je videl v šolskem razredu oborožene člane policije z dvema brzostrelkama. Dejal pa je, da ni mogel ugotoviti števila članov po-

Alojzij Ujčič je izjavil, da je videl v prenapolnjenem razredu v drugem nadstropju policista s samokresom v roki. Kesneje je videl, kako je policist ustrelil in tedaj je zaslišal vpitje: «Na pomoč, na pomoč». Dejal je, da je videl med množico človeka, ki je imel v roki črn samokres.

Na vprašanje predsednika, je Ujčič izjavil, da ni videl, da bi neka oseba iztrgala samokres iz policistovih rok.

Odvetnik Tončič je tedaj vprašal: «Ali bi spoznal policista, ki je streljal?» Odgovor je bil pritrdilen. Ujčič je pokazal na Pizzina kot krivca. Med zasliševanjem so izročili priči samokres. Priča je pokazala, kako je policist nameril orožje proti tlom. Možje, ki so bili okrog njega, so ga držali za roko.

Javni tožilec je nato vprašal: «Ali poznate nekega Morabita?». — «Spoznal sem ga tu, ko je prišel pred sodišče kot priča.» — Javni tožilec: «Ali ste ga videli v solski sobi?» — «Ne morem reči če je bil tam ali ne.»

Na vprašanje predsednika je tedaj Ujčič izjavil, da ko je policist streljal, so bile nekatere osebe ob njegovi strani in za njim. Predsednik: «Ali je bila kakšna oseba med vami in policistom?». — «Osebe so hodile gor in dol.

Neka druga priča Friderik Stefančič je izjavil, da je slišal strel, ko je šel po stopnicah navzgor proti šolskemu razredu.

Neznanec priča

Mrmranje se je razleglo med občinstvom v ozadju dvorane, ko je zavzel po kratkem odmoru avtor anonimnega pisma in pošiljatelj samokresa prostor v klopi za priče. Dejal je, da je njegovo ime Polikarp Starec, da stanuje v ulici Santa Maria Maddalena in da je zaposlen kot kurjač pri ILVA. Rekli so mu, naj pove svojo zgodbo.

Starec je izjavil, da se je pridružil možem, ženam in otrokom, ki so se napotili proti šoli. V drugem nadstropju zgradbe so se prerivale osebe pred vrati nekega razreda. Ko je prispel v bližino vrat, so ga osebe, ki so bile za njim, porinile. Izjavil je, da je videl najprej policista s strojnico, naperjeno proti osebam, ki so bile v razredu. Na levi strani je bila majhna skupina otrok, ki so brezupno vpili. Dejal je, da si je tedaj odpel suknjič in da je šel proti policistu ter mu dejal: «Sramota, ali vas ni stran naperiti strojnico proti otrokom in ljudem?» Policist je odgovoril: «Ti ljudje se morajo odstraniti, sicer streljam.» Policist je naperil strojnico proti meni — je dejal Starec — —in jaz sem tedaj dejal: «Streljajte. Vem da ste podlež, da ne boste imel poguma za to dejanje.»

«Po teh besedah — je nadaljeval Starec — je bilo videti, da se policist sramuje; povesil je oči in obrnil strojnico proti tlom. Orožje je bilo pripravljeno za streljanje. Eden izmed navzočih je tedaj iztrgal naboj iz strojnice. Policist si je obesil orožje na ramo in odšel.

Ko je on (Starec) zapustil sobo, je v kotu na desni bil član policije. Ta je izvlekel iz hlačnega žepa samokres in ga je naperil proti osebam, ki so stale pri vratih. Mnogo ljudi se je zbralo okrog policista, kateremu je Starec dejal, naj ne naperja samokresa na nobenega.

Policist je ponovil: «Pojdite ven ali streljam.» V tem trenotku je Starec zaslišal sprožitev petelina. Neki mož, ki je bil v bližini policista, ga je zgrabil za roko; obrnil mu jo je proti tlom. Nenadoma se je zaslišal strel.

Predsednik: «Kje je bil policist prav v tistem trenotku?» Starec: «V kotu med zidom in klopjo.» Nadalje je Starec dejal, da ko je počil strel, je mož držal policistovo roko, kateri se je skušal izmakniti. Nato je naperil samokres spet proti navzočim, kot da bi nameraval spet streljati.

«Ko sem opazil, da je nameraval zares streljati, sem mu zgrabil roko z obema rokama in sem mu jo obrnil tako, da bi ustrelilo v tla. Po kratkem suvanju mi je uspelo, da sem mu iztrgal samokres iz roke. Tedaj je policist zavpil: «Na pomoč», ter stekel kot nor iz sobe.»

Nato je predsednik vprašal Starca o policistu, o katerem je trdil, da je imel samokres.

Predsednik: «Kakšne vrste pokrivalo je imel policist?». Starec: «Tega vam ne morem povedati, ker sem gledal v njegov obraz». Predsednik: «Ko gledate človeku o obliče, ne morete povedati, ali ima pokrivalo ali ne?». Starec: «Tega ne vem. Gledal sem njegovo obliče in njegove oči». Predsednik: «Poglejte mi v obraz. Ali imam na glavi klobuk?». Starec: «Nisem gledal, če ima klobuk ali ne; šlo je za življenje ali smrt».

Ob koncu dopoldanskega zasedanja, ko je Starec že zapustil dvorano, je odvetnik Tončič dejal da se je priča javila po lastni pobudi in si je nadela s tem veliko odgovornost. Odvetnik je dejal predsedniku, naj upošteva način, s katerim je Starec prišel do samokresa ter prosil, naj bi Starec zaradi tega ne imel posledic.

Predsednik je odgovoril, da ne razume vzroka odvetnikovih besed. *Predsednik je posvaril pričo o posledicah, ki izhajajo iz krivega pričevanja. Vzrok je bil ta. On (predsednik) se je spominjal, da psevdonim, s katerim je bilo podpisano anonimno pismo ni odgovarjal pisavi na papirju, ki ga ima v žepu.* «Zaradi tega — je pripomnil predsednik — sem opozoril pričo o nevarnosti, ki mu preti, če bi nadaljeval s svojo zgodbo, če je točen moj spomin o pisavi pisma in papirja, katerega imam v žepu».

«Iskreno upam, da je listino, ki sem vam jo izročil pred dnevi, podpisala zadnja priča. Jaz dvomim o tem. Zaradi tega je bila moja dolžnost, pričo opozoriti, preden nadaljuje. S tem ne nameravam namigavati proti komur koli».

Popoldanska razprava

Ob pričetku popoldanske razprave niso predložili anonimnega pisma, ker niso mogli dobiti stika z odvetnikom Braunom.

Predsednik je zahteval, naj poskušajo dobiti pismo.

Nato je odvetnik Tončič prosil za dovoljenje, da bi nastopila kot priča neka oseba, ki je videla nekega policista, ki nastopa kot priča na razpravi, včeraj na političnih demonstracijah. To bi pomenilo, da te priče ne more imeti za nepristransko.

Javni tožilec je proti temu protestiral, ker pa je predsednik, z ozirom na to, da ne bi ogrožal obrambe, dovolil, je pred sodišče stopila mlada prodajalka, Giorgina Jurišičeva, ki je izjavila, da je videla včeraj pričo, ki misli, da je Merchese, na trgu Goldoni s trobojnico preko rame, izjavila je, da je vpil: «Živela Italija» in «hočemo, da bo Trst italijanski». Bil je v civilni obleki.

Nato sta prišla v klop za priče dva mladeniča, ki sta pričala, kako sta se spoznala z namestnikom inspektorja Marconom. Pripovedovala sta, kako je ta v taborišču v Nemčiji nagovarjal svoje tovariše, da bi stopili v SS oddelke. Ko je Rdeča armada osvobodila ujetnike, so ti ovadili Marcona kot kolaboracionista. Marcon je zapustil taborišče leta 1945.

Ob 15.40 Starec še ni prišel k razpravi, čeprav je bil pozvan, da se javi ob 15. uri. Vprav v tem trenotku pa je ta stopil v dvorano, pisma pa še ni bilo. Javni tožilec je prosil, če lahko pozove Marcona, da bi se zagovarjal proti obtožbam, ki sta jih izrekla oba mladeniča. Marcon je razložil svoje stališče in zanikal, da bi se pridružil SS oddelkom.

Javni tožilec je nato poklical spet pričo Pizzina. Tožilec: «Imate samokres?». — Pizzino: «Ne, samo pendrek». — Tožilec: «Ali ste bil v šolskem razredu?». — Pizzino: «Da». — Tožilec: «Kje?». — Pizzino: «Tega ne morem povedati točno, ker je bil razred prenapolnjen z nervoznimi osebami, ki so se nemirno gibale.» — Tožilec: «Ali ste bili kak hip v kotu razreda?».

Dramatično razkrinkanje

Približno ob 17.50 uri so izročili predsedniku anonimo pismo, in so zaslišali Starca.

Predsednik: «Želim, da napišete besedo Milano s peresom, in sicer kar najbolj počasno in kolikrat hočete».

Starec je napisal ime na list papirja v klopi za priče. Predsednik je preučil pisavo z veliko pazljivostjo ter jo primerjal podpisu anonimnega pisma. Temu je sledil dolg odmor. Nato je predsednik vprašal Starca, kaj je delal po zapustitvi dvorane ob 13 uri in do 15.40, ko se je vrnil.

Starec je povedal, da je odšel domov k sv. Ani in da se je takoj vrnil na razpravo. Vztrajal je pri trditvi, da ni bil nikjer, razen doma.

Predsednik: «Danes zjutraj, ko ste napisali šestkrat v tej dvorani besedo Milano, ali je bil to vaš običajni podpis?».

Starec: «Danes sem bil zelo nervozen».

Predsednik: «In zdaj ste še nervozni?».

Starec: «Zdaj ne».

Predsednik (obrnjen proti odvetniku Tončiču): «Vzroki mojih vprašanj so sledeči: danes zjutraj sem rekel priči, naj napiše šestkrat besedo Milano in sem mu rekel, naj to napiše po svoji navadi. Ker, kot sem imel v spominu, pisava ni odgovarjala tem besedam, ki jih je napisal v dvorani, podpisu pisma, sem zahteval, da predložite pismo. Priča je zdaj napisala šestkrat besedo Milano, podpisi so sličnejši podpisu pisma kot so bili poprej, toda niso še popolnoma enaki. Zaradi tega sem mu stavil vsa ta vprašanja.

Predsednik Starcu: «Ali ste popolnoma prepričani, da je to vaš podpis».

Starec se je pomudil nekaj sekund na pismu, pokazal je žive znake zadrege ter dejal: «Ne, stvar je drugačna. Vam bom povedal».

«V četrtek zvečer», je pričel Starec «sta prišla k meni dva moža. Zelo dobro me poznata. Jedel sem, ko mi je eden izmed obeh dejal: «Starec, pridi ven», ter me je nato vprašal: «Ali imaš samokres?» Jaz sem mu odgovoril: «Da, imam ga». «Kje ga hraniš?» — Odgovoril sem mu, da ga imam skritega v steni. — Dejal mi je: «Povedati mi moraš številko samokresa». — Sledili so mi, vzel sem samokres in sem jima povedal številko.

«Dejala sta mi: «Jutri zjutraj ti bomo prinesli že napisano pismo, ki ga boš skupno s samokresom izročil odvetniku Braunu». Naslednjega dne sta me čakala in ko sem prišel, sta mi izročila pismo, ki je zdaj, gospod predsednik, v vaših rokah. Jaz sem ga tedaj nesel — kot sem že dejal — odvetniku Braunu».

Predsednik: «Kako se imenujeta ta dva moža?» Starec: «Poznam ju zelo dobro, toda ne morem povedati njunih imen».

Predsednik je nato prečital, kar je Starec izjavil kot priča na zasedanju na današnji jutranji razpravi ter se obrnil na Starca in dejal: «Še enkrat vas vprašam, ali je to, kar ste danes zjutraj izjavili, resnica ali ne?».

«Starec:» O vprašanju pisma bi vam rad razložil, stvar je enostavna.

Predsednik: «Vprašam vas, če ste danes zjutraj govorili resnico ali ne». *Starec: «Vse, kar sem dejal, je resnica, razen tega kar bi vam sedaj rad enostavno povedal».* Predsednik: «Ali ste prečitali pismo, ki sta vam ga izročili osebi?» Starec: «Da». Predsednik: «Kdaj ste ga prečitali?» Starec: «Ko so mi ga izročili». Predsednik: «Ali je bilo že podpisano?» Starec: «Da».

Predsednik je nato vprašal: «Ali ste prepričani, da se niste danes vadili v podpisu vašega imena?» Starec: «Ne».

Nato se je predsednik obrnil na odvetnika Tončiča ter dejal: «Ta mož se je danes zjutraj javil tukaj, kot je izjavil, da bi se odzval pozivu, ki so ga objavili v časopisih in po radiu. Podal je izjavo, ki je zelo važna za obrambo, če je resnična. Nočem reči, da bi lahko kot član obrambe delali nekorektna dejanja ali dejanja, ki so proti policijnim dolžnostim. To kar bom sedaj izjavil, se ne tiče vas. Ne morem verjeti, da odgovarja to, kar je izjavila priča s svojim «enostavnim» načinom razlaganja okoliščin, v katerih je bilo napisano pismo, temu, kar mi je zdaj izjavila. Velika razlika je med pisanjem pisma na stroj v tovarni in prejemu že podpisanega pisma dan kesneje od dveh oseb. Če je ta mož zmožen govoriti neresnico o tej podobnosti, mislim, da je zmožen povedati neresnične stvari tudi o drugih vprašanjih.

Predsednik je govoril jasno in odločno ter tako nadaljeval: «Mislim, da je ta človek krivo prisegel. Zaradi tega mislim predložiti njegove izjave javnemu tožilcu, da bo ta postopal proti njemu, kot bo imel za potrebno.

Odvetnik Tončič se je zahvalil predsedniku za izjave o njegovi osebi. Predsednik: «Popolnoma sem prepričan, da nimate nič opraviti s to stvarjo».

Odvetnik je nadaljeval z izjavo, da je hotel pojasniti resnico, kot je želel tudi predsednik sam.

Odvetnik je dejal, da je prepričan, da je priča izpovedala resnico.

Predsednik: «Ob kateri priliki?»

Odvetnik Tončič: «Pravkar».

Predsednik: «Izpovedal je resnico zdaj, toda ne danes zjutraj.»

Odvetnik Tončič je nato izjavil, da so mnoge izpovedi Starca važne za ugotovitev o streljanju s samokresom ter je pripomnil, da bi želel povabiti druge priče, ki bi lahko pričale o Starčevih izjavah. Predsednik je tedaj poudaril dejstvo, da je že dopustil obrambi dovolj svobode.

Članek v listu «Il Lavoratore» — je dejal — «je trdil, da je policija streljala z brzostrelkami».

Odvetnik Tončič se je tedaj vmešal ter dejal, da misli, da članek tega ni trdil.

Predsednik je izrazil svoje začudenje.

Odvetnik Tončič je nadaljeval: «Pričeli so streljati z naperjenimi brzostrelkami». Po dvorani se je razlegel smeh.

Predsednik: «Zaslišali smo 12 razbremenilnih prič in 17 obtežilnih. Ta razprava je pokazala težnjo, da se spremeni v prisiakvo o dejstvu, če je padel strel iz samokresa. To pa, kar moramo dolociti je, če je omenjeni članek govoril resnico ali ne. Če upoštevam samo obrambne priče, imam v 5 kot dovolj dokazov, da si lahko ustvarim sodbo, ki lahko prepriča vsakega pametnega človeka.»

Predsednik je končno dovolil obrambi, da predloži nove priče. Sodni dvor je preložil zasedanje na sredo popoldne.

Zgodba s samokresom

Izjavil je, da ga je dal v žep in da ga je na cesti skril za porušen zid ter ga je pokril s kamenjem. Kesneje je čital v nekem listu poročilo o streljanju v šoli in o oglasu, s katerim so pozvali urednika lista «Il Lavoratore». Ko je čital, da se je pričela razprava, ni vedel, kako naj bi prišel pred dodišče. *Napisal je torej pismo, zavil samokres in odšel proti uradu odvetnika Brauna v ulico Beccaria. Po cesti je srečal približno 16 letnega dečka, kateremu je naročil, naj izroči samokres in pismo odvetniku. Ko je Starec čital v nekem listu, da so izročili pismo in samokres sodišču, je mislil, da je s tem vsa stvar končana. Toda v nedeljo je čital v «Giornale Alleato», da pozivajo osebo, ki je poslala samokres in pismo, da se javi, Starec je tedaj pripomnil: «In sedaj sem tukaj».*

Predsednik: «Kje ste pisali pismo?» Starec: «V tovarni». *Predsednik: «Ste vsega sami napisali?» Starec: «Da».* Predsednik: «Ali ste zato rabili nalivno pero?» Starec: «Poslužil sem se pisalnega stroja».

Na predsednikovo zahtevo je Starec na kos papirja zapisal šestkrat besedo Milano, s katero je podpisal pismo. Napisano so pokazali odvetniku Tončiču.

Predsednik se je obrnil na odvetnika Tončiča ter dejal: «Smo na zelo važni točki razprave. Pred nekaj dnevi ste mi izročili samokres in pismo, ki ga nisem hotel čitati in sem vam ga vrnil. Bil pa sem toliko previden, da sem preučil psevdonim, s katerim je bilo pismo podpisano; spomin imam precej dober. Zaupam vam, da mi boste izročili pismo, ki sem vam ga takrat vrnil.

Večkrat je priča pokazala sodišču, kako je policist držal samokres in kako je obrnila policistovo roko proti tlom. Starec je tudi izjavil, da si je zabeležil številko samokresa, ki je 858234. Samokres so predložili sodišču kot prvi razbremenilni dokaz.

Na zahtevo sodišča, naj identificira policista, ki je imel samokres, je Starec pokazal na enega izmed štirih policijskih prič, po imenu Sarti, ter dejal: «Mladenič, ki sliči temu». (Prejšnje priče so izjavile, da je imel samokres policist Pizzino).

Predsednik (Starcu): *«Moram vas opozoriti, da tistega, ki krivo priseže, čaka zapor. Ali ste prepričani, da je vse to, kar ste mi danes zjutraj izjavili, resnica, samo resnica in nič drugega kot resnica?».*

JULIJSKA KRAJINA

SVARILO PODPOLKOVNIKA SMUTSA

Na področju "A„ Jul. krajine je oblast samo ZVU

Zahteva po razidu "Akcijskega odbora„ naslednika stavkovnega odbora, ki si skuša lastiti upravne naloge

TRST, 26. marca. — Podpolkovnik J. C. Smuts, C. B. E., okrožni komisar Zavezniške vojaške uprave za mesto Trst, je izjavil, da bodo morali «Akcijski odbor», ki so ga ustanovili po odstopu odbora za stavke, razpustiti. Podpolkovnik Smuts je dodal, da so nameni, zaradi katerih so ustanovili ta odbor, v nasprotju z zakonom.

Podpolkovnik J. C. Smuts je sprejel člane odbora ter jim podal sledečo izjavo:

«Danes sem vas povabil sem, da bi vam pojasnil razloge, zaradi katerih sem prepovedal objavo vašega letaka in vam pojasnil stališče Zavezniške vojaške uprave do vašega tako imenovanega «Akcijskega odbora» in njegovega pravnega stanja pred zakonom.

«To, kar vam bom povedal, je s popolnim odobravanjem vršilca poslov višjega častnika za civilne zadeve in Zavezniške vojaške uprave.

«Predvsem vam želim pojasniti položaj, ki ga zavzema Zavezniška vojaška uprava v delu Julijske krajine, ki jo upravlja, zlasti kar se tiče tržaškega okrožja ki ga upravlja okrožni komisar. Tega upravlja Zavezniška vojaška uprava. Ta upravlja področje po raznih uradih in častnikih, ki so navedeni v splošnem ukazu št. 11 po raznih državnih in poldržavnih ter občinskih ustanovah, ki so jih z omenjenim ukazom priznali za pooblastili.

«Ni druge vlade in tudi ni druge uprave.

Drugič želim, da bi jasno razumeli, da je ena izmed glavnih nalog Zavezniške vojaške uprave chranitev spoštovanja zakonov in reda ter zaščita pravic in svobode prebivalstva.

Ni druge oblasti, ki bi bila po zakonu pristojna izvajati te funkcije.

Tretjič želim, da jasno razumete, da kdor koli, bodisi oseba ali ustanova, ki bi skušal preprečiti Zavezniški vojaški upravi izvajanje njenih funkcij in ji otežkočili izpolnjevanje teh nalog, ali bi si skušal prisvojiti funkcije Zavezniške vojaške uprave in njene uprave na kakršen koli način, se bo prekršil proti zakonu, kar ne bo oblast dopustila.

Zavezniška vojaška uprava je v stanju izvršiti naloge, ki so jih njej zaupale velesile, brez podpore tujih ustanov.

Četrtič želim, da jasno razumete, da način, po katerem ravnamo v okviru, ki sem vam ga zdaj opisal, je bil vedno v tem dati ljudem in ustanovam največjo svobodo pri izražanju svojega mnenja ter organiziranja in širjenja istega. Dana je bila največja svoboda vsakomur in na vsak način, da bi izrazil svoje mnenje, kakor je želel pod pogojem, da ne bi bila ogrožena javna varnost in ne bi skušali prisvojiti si funkcij in pravic uprave.

Politika, ki jo bo izvajala Zavezniška vojaška uprava, bo tudi v bodoče dovoljevala to svobodo.

Kaksen je torej položaj vašega «Akcijskega odbora» in letaka, ki naj bi ga objavili?

Ta odbor ima storiti več, kot pa samo izražati mnenja svojih članov in ustanov, ki so se mu pridružile. Njegov namen je storiti več kot samo širiti politično vero in drugo. Po njegovem nazivu je to odbor, ki mora organizirati akcijo in jo razvijati s pomočjo izvestnega dela prebivalstva, kateremu je namenjen letak.

Kam meri ta akcija? Če uporabimo besedo, ki jo navaja letak, teži ta akcija k «boju», da bi ščitili to, kar vi imate za pravico naroda in vsiliti vaša mišljenja o zakonu in redu. Kaksnega orožja so hočete poslužiti v tem «boju», naravno ne omenjate. Toda iz vsebine vašega letaka je jasno, da nameravate najmanj ponoviti dogodke pred 15 dnevi.

Ta vaša akcija bi pomenila, milo rečeno, poizkus prisvojiti si nadzorstvene funkcije Zavezniške vojske uprave ali bolje povedano, bil bi očividen poizkus ovirati Zavezniško vojaško upravo pri izvajanju njenih nalog.

Zaradi tega se mora vaš akcijski odbor z njegovimi sedanjimi težnjami in namerami takoj raziti in ne bom trpel, da bi vi ali kdor koli poizkušal ustanoviti podobno organizacijo, ki bi imela iste namene. Zaradi tega letak, ki naznanja namene vašega odbora, ne bo objavljen.

Dovoljeno vam je organizirati se ter izražati in razširjati vaša mišljenja. Če želite, lahko ustanovite enotni odbor ali združenje za duhovne sile in mišljenja, ki jih želite predstaviti javnosti, vedno v okvirju, ki ga dovoljujejo zakoni, kot vašo skupno politično modrost.

Če se boste odločili za to pot, ji boste mogli slediti, seveda po zakonskih predpisih ter mi boste predložili vse podrobnosti v odobritev. Vaš odbor se bo upoštevaj in vam bo dana odobritev.

Vsekakor pa pazite na to, da ne bi bili cilji in nameni kakršnega koli odbora, ki bi ga nameravali ustanoviti, v nasprotju z zakonom, na katerega glavne točke sem vas opozoril.

TRST

Drugi dan manifestacij

Civilna policija ščiti Carducci št. 6

Ponedeljek je bil že drugi dan italijanskega manifestiranja za italijansko rešitev vprašanja Julijske krajine.

Manifestacija, ki so jo pričeli dijaki po pouku v poznih popoldanskih urah, se je večala, ko se je končno zavzela znaten obseg.

Množico, ki se je zbrala na trgu Unità, so nagovorili številni govorniki. Nato so se podali demonstranti pred hotel Grande Albergo della Città, kjer so nastanjeni francoski in ameriški delegati Zavezniške razmejitvene komisije.

Policiji je uspelo obdržati obe množici demonstrantov narazen in kmalu zatem se je pričel pomikati italijanski sprevod proti središču mesta. Množica ljudi, ki so peli in vzklikali, se je vila po ulicah do poznih večernih ur.

Skupine, ki so demonstrirale za Jugoslavijo, so priredile majhne protidemonstracije v predmestjih in nekatere od njih so prišle do središča mesta. Po zaslugi in spretnosti civilne policije Julijske krajine, ki je nadzorovala položaj, ni prišlo do težjih spopadov.

Po uradnem poročilu je policija aretirala 33 oseb. Določenemu številu oseb so nudili pomoč rešilne postaje, zaradi posledic demonstracij, pa niso prepeljali v bolnico nobene osebe.

V mraku so pripadniki civilne policije Julijske krajine na konjih stražili pred hotelom Grande Albergo della Città, kjer so manifestanti za Jugoslavijo še nadaljevali svoje demonstracije.

Sedež raznih jugoslovanskih in komunističnih organizacij v ulici Carducci št. 6 je tudi stražil oddelek civilne policije Julijske krajine.

Obsodba trditev anonimnega letaka

Dopisnik VZN poroča, da so trditve, ki jih vsebuje letak, ki kroži zdaj po Trstu v zvezi z britanskim letalom, ki je letalo nad mestom Puljem pri zadnjih demonstracijah, povzročile veliko nevoljo v krogih britanske vojske in britanskega letalstva.

Omenjeno letalo je opravljalo redno nadzorstvo nad množico in je vzdrževalo zvezo s policijo. Neki častnik britanskega letalstva, ki je med vojno donašal oskrbo jugoslovanskim partizanom, je dejal, da so izjave ali namigavanja, da je letalo vrglo kaj drugega, otročarija, ki je vredna neznanega avtorja letaka.

Popis tujcev

Vse osebe, ki nimajo italijanskega, ali so brez državljanstva, se morajo javiti na uradu za tujce pri policiji Julijske krajine v ulici 30. oktobra št. 2-III. nadstr. med 9. in 12. uro.

Od 25. do 27. t. m. sta na vrsti črki O in P.

PULJ

RAZGOVOR O DEMONSTRACIJAH

Dopisnik VZN je razgovarjal z zaveznškimi oblastmi v Pulju o demonstracijah zadnjih dni. Zavezniški častniki so izjavili, da so delegati zunanjih ministrov odpotovali iz Pulja v ostale dele pokrajine in zato ni imela demonstracija, ki je hotela napraviti vtis ali imela kak drug namen, posebnih koristi. Te demonstracije so odvzele mnogo časa delu in razvedrilu, medtem ko je — je izjavil eden izmed častnikov — povojni položaj v Puju in drugje takšen, da ni vrnitev k rednim dolžnostim samo zaželen temveč dolžnost.

MANIFESTACIJA ZA JUGOSLAVIJO

V ponedeljek popoldne je bila manifestacija za Jugoslavijo, ki se je udeležilo nekaj tisoč oseb, ki so vzklikale Titu. Manifestacija se je razvila v popolni disciplini. Krajevni policiji ni bilo treba posredovati, ker ni bilo nikakih izgredov. Na ulicah je bilo malo prebivalstva, ki je mirno prisostvovalo manifestaciji.

OBVESTILO ODPUŠČENIM DELAVCEM

Opozarjajo, da mora po odredbi št. 13 od 1. septembra 1945. Zavezniške vojaške uprave vsak odpuščeni delavec, javiti v treh dneh pri delavskemu uradu svoj odpust in vzrok odpusta.

Gledališče Verdi

Danes zvečer bo v gledališču Verdi, v prireditvi trzaškega AIS drugi koncert, ki ga bo vodil dirigent Antonio Votto. Izvajali bodo Beethovnovo Coriolano op. 62; Koncert št. 5, op. 73 za klavir in orkester ter Tretjo simfonijo op. 55 (Eroica). Klavir bo igral Arturo Benedetti Michelangeli.

Izpred kasacijskega sodišča

Na včerajšnjem preučevanju prizivov, ki so jih vložili sodelavci s sovražnikom proti obsodbam, ki jih je izreklo porotno sodišče, je kasacijsko sodišče izreklo sledeče odločitve:

Zavrnili so priziv obtoženke Angele Ciacchijeve, katero so že obsodili na štiri leta, en mesec in deset dni; zavrnili so priziv obtoženca Vincenza Cicciottija, obsojenega na 15 let in obtoženke Angele Bratovicheve, obsojene na 4 leta in 4 mesece.

Sodišče je delno sprejelo priziv Uga Pelizzole, katerega so že obsodili na 20 let in 6 mesecev zapora ter potrdilo obtožencevo odgovornost zaradi sodelovanja s sovražnikom; razveljavilo je obsodbo omejeno na primerjavo naložene kazni za isti zločin. Razpravo so vrnili izrednemu porotnemu sodišču v novo razsojanje.

Razdeljevanje drv

Opozarjamo potrošnike, da se je danes pričelo osmo razdeljevanje drv po 15 kg na osebo po ceni 520 lir za stot.

GORICA

Demonstracije in manifestacije

Včeraj zjutraj je nudila Gorica svoj vsakdanji videz, dokler ni zbudilo pozornosti policije prihajanje skupin okoličanov. V presedkih je do poldneva prebivalstvo napolnilo vse središče mesta. Trgovci so iz previdnosti spustili svoje železne zastore, množica pa se je zbrala na korzu Verdi. V prerivanju pred Ljudskim domom je množica podrla in pohodila 38 letnega Viktorja Brama, katerega je moral rešilni avtomobil prepeljati v civilno bolnišnico.

Da bi razpršila množico, je policija nastopila z brizgalkami in z vodnimi curki prepodila množico, demonstrantov, ki so se zbrali na korzu Roosevelt. Manifestacijam so sledile protidemonstracije in za uspešnejšo preprečitev eventuelnih nredov se je civilni policiji pridružila v popoldanskih urah tudi vojaška policija 88. divizije. Ob 19. uri je bil red spet vzpostavljen, aretirali so nekaj oseb.

Izlet „Modrih vragov"

Ameriški Rdeči križ je včeraj na pobudo gdč. Smithove organiziral prvi izlet za vojake 88 divizije. Obiskali so Sveto goro in goriški grad, kjer so jim razložili zgodovinske posebnosti. Podobni izleti bodo vsako nedeljo z avtobusi, ki jih stavi na razpolago A. R. C.

Tatvina

Pred nekaj dnevi so neznanci izkoristili trenotno odsotnost stanovalcev in s ponarejenimi ključi vdrli v stanovanje Giovanne Battigove v ulici San Gabriele 19. Odnesli so obleke in perila v skupni vrednosti preko 200.000 lir.

Preganjalec obsojen na 22 let

V petek zjutraj je bila pred izrednim porotnim sodiščem razprava proti narednika Corradu Catandelli. Obtoženec, ki je na begu, je bil obtožen preganjanj po Istri in umora Antona Lonzarija v letu 1944. Sodišče je spoznalo obtoženca za krivega in ga obsodilo na 22 let in 8 mesecev zapora.

Trgovska zveza vabi lastnike krošnjarskih dovoljenj, da na uradih čimprej prevzamejo obnovljena dovoljenja za tekoče leto.

Rešitev sobotne križanke št. 32

Vodoravno: 1. pogodba; 2. RP (Robert Patterson), pezdir; 3. yes, nit; 4. graver, os; 5. vod, ost; 6. en, Easter; 7. abl. (ablativ), oko; 8. iskren, an; 9. Estonec.

Navpično. 1. Trygve Lie; 2. Peron, SS (Silvin Sardenko); 3. sad, akt; 4. op. (opus), Ebro; 5. generalen; 6. ozir, ne; 7. DDT, Oto; 8. bi, oseka; 9. Armstrong.

RADIO

Slov. vesti: 5.15, 12.45, 20, 23.15 uri. Ital. vesti: 7.30, 13, 20.15, 23. uri.

Torek, 26. marca

17 prenos iz Vidma; 18 obvestila svojcem; 18.20 predavanje v ital.; 18.30 vesela glasba; 18.40 angleška lekcija; 19 mladinska ura v slov.; 19.20 obvestila svojcem v slov.; 19.30 oddaja odreda Jugoslovanske armade; 20.30 simfonični koncert; 21.30 zgodovinski medaljon; 22.15 plesna glasba; 23.20 nočno zabavišče.

E. WALLACE 43.

POTEPUH

Pustolovska zgodba

Tiho je odprl vrata in se splazil do ograje. Zunaj je vladala tišina. Pitova obleka iz surove svile je bila svetla in si je zato oblekel dežni plašč ter ga zapel do vratu. Predolgi rokavi so ga ovirali in jih je zavihal.

Ni bilo slišati glasu...

Tako je poteklo deset minut; ura v predsobi je bila četrt. V precejšnji oddaljenosti sta se na levi strani pojavili dve luči. Verjetno Glorijin avto. Luči so se približevale in bilo je čuti tudi brnenje motorja. Koliko se bo približala? Zdelo se je, da ne preveč; luči so ugasnile in motor je utihnil. Policijski avto bi bil bolj hrupen. Pito ga je hotel slišati, ko se bo premaknil.

Prisluhnil je: iz daljave je prihajal hrup in močnejše brnenje. Pito je stopil v hišo in zaklenil vrata. Gospodična Helena je bila v sobi.

«Gospa mi je dejala, da morate odtod. Pripravila sem vama nekaj za pot.»

Dala je Pitu zavojček s hrano. Zahvalil se ji je in spravil zavojček v žep.

«Šla bova skozi okno in vas prosim, da ga za nama zaprete.»

Ko je Otilija skočila za Pitom na teraso, sta razločno slišala brnenje policijskega avta.

«Na to stran.»

Pito jo je prijel za roko in Otilija je pomislila, da je prvič po poroki, da jo je držal za roko. Pitov prijem je bil tesen in varen.

Šla sta preko vrta, mimo drevoreda, železniškega vrtička in se znašla na travniku. Pito je pomagal Otiliji skozi odprtino v živi meji. V bližini je težko hropla lokomotiva. Pito se je ustavil in pogledal proti cesti. Prav na tem mestu je bil klanec, katerega tovorni vlak ne bi mogel prevoziti v veliki brzini. Begunca sta se še vedno držala za roke in previdno hodila ob progi. Ko sta imela pred seboj ravno cesto, ki je vodila v Ogdensburg, sta opazila avto, ki se je ustavil nedaleč od hiše. Izstopilo je nekaj mož, ki so se razkropili ob cesti.

Bila bi neprevidna, če bi nadaljevala pot, ker bi ju lahko opazili. Proga je bila speljana ob parobku in nedaleč je Pito opazil mostiček, ki je vodil preko potoka. Menil je, da je boljše počakati in poiskati skrivališče.

«Ne vem kam pelje vlak, toda najina edina rešitev bi bil odprt tovorni vagon. Če se nama to ne posreči, bova morala bežati proti polju.»

Vlak se je približeval; močne luči so osvetljevale vsako drevo in grmiček ob progi.

«Počakaj dokler ne bom rekel „zdaj"», je šepnil Pito. «Ne poizkušaj plezati, marveč počakaj, da bom jaz na vagonu.»

Lokomotiva je sopihala mimo njiju. Otilija je razločno videla kurjača in strojnika. Pito jo je prijel za roko in dvignila se je. Mimo je vozil vagon za vagonom.

«Sledi mi», je šepnil Pito, stegnil roko, se prijel za železno kljuko in skočil na vagon. Ko je trdno stal na nogah, je prijel Otilijo za zapestje in jo potegnil za seboj.

Pito je pogledal nazaj proti hiši gospodične Helene; vse je bil ves razsvetljen in zdelo se mu je, da je neki moški tekel ob progi. Vlak je prisopihal na vrh klanca in pričel hitreje voziti.

«Rešena sva», je menil Pito zmagoslavno.

«Nisva sama», je šepnila Otilija.

Pito je posvetil z električno žarnico in opazil na drugem koncu dva potepuha, ki sta spala skrita v kupu slame.

«Kam se peljemo?»

Vprašanje je obudilo v Pitu spomine in nasmehnil se je.

«Ne vem; proti Ogdensburgu mislim; smer je prava.»

Vlak se je premikal enakomerno, toda o Ogdensburgu ni bilo sledu. Ustavili so se na majhni postaji in med hruščem ter prerivanjem potnikov sta prišla mimo vagona dva moška s svetilko.

«Še vedno niso našli potepuha. Ubil je svojega tovariša... morali bi ga odlikovati.»

Ko sta se moška vračala mimo vagona, sta se še vedno pogovarjala o potepuhih